

พระราชกฤษฎีกา ให้ใช้คำนำนามสตรี

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า คำนำนามสตรี ซึ่งใช้เรียกกันอยู่ในบัดนี้ ยังไม่มีหลักฐานเป็นแน่นอน จึงใช้สับสนกันไปไม่เป็นระเบียบ ทรงพระราชดำริ เพื่อจะให้คำนำนามสตรีมีระเบียบเป็นหลักฐาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชกฤษฎีกาไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนืองอยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แลราชทินนาม แล (๓) ผู้ที่จะยกขึ้นกล่าวโดยเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมแลนามสกุลของตน

ตัวอย่าง—เช่น “นางสาวอบ เอกะวัต” เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนาม แล้วเอานามสกุลสามีเข้าประกอบ

ตัวอย่าง—เช่น “นางม้วน เอกะวัต” เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียก ฤๅเขียนโดยปกติ (ไม่ใช่ราชการ) จะใช้แต่คำว่า “นาง” นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้

ตัวอย่าง—เช่น “นางเอกะวัต” เป็นต้น

(ค) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นต่ำกว่าพระยาลงมา ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น อ้างว่าสามีเป็นหลวงเอกะวัตวิสิฐ เรียกภรรยาว่า “นางเอกะวัต-
วิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๒ สตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา แม้ผู้นั้นจะได้รับพระราชทานเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน ญาติได้รับพระราชทานก็ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็น
คำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น “คุณหญิงเอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๓ สตรีผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน แม้มี
สามีที่มีบรรดาศักดิ์ต่ำกว่าชั้นพระยา ก็ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามได้ด้วยแต่ให้ใช้
ราชทินนามของสามีเข้าประกอบทั้งในข้อ ๒

ข้อ ๔ สตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นเจ้าพระยา และเป็นผู้ได้รับพระราชทานเครื่อง
ยศด้วยแล้ว ให้ใช้คำว่า “ท่านผู้หญิง” เป็นคำนำประกอบด้วยราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น “ท่านผู้หญิงมุขมนตรี” เป็นต้น

ถ้ายังมีได้รับพระราชทานเครื่องยศอย่างท่านผู้หญิง ให้ใช้คำนำเหมือนภรรยา
ชั้นพระยาดังในข้อ ๒ นั้น

ข้อ ๕ สตรีที่จะใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามได้นั้น เฉพาะแต่ผู้ที่เป็น
เอกภรรยาจำพวกเดียว นอกนั้นให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำ

ข้อ ๖ สตรีผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) แม้
เมื่อมีสามีแล้ว ก็ยังให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำนามของตนได้ต่อไป แล

(ก) ถ้ามีสามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้นามสกุลของสามีเข้าประกอบ
นามของตน

ตัวอย่าง-เช่น หม่อมหลวงวิไล ภรรยานายแดง เอกะวัต ใช้ว่า “หม่อมหลวง
วิไล เอกะวัต” ดังนี้ เป็นต้น

(ข) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้ราชทินนามของสามีประกอบกับนาม
ของตน

ตัวอย่าง-เช่น หม่อมราชวงศ์วิลาศ ภรรยาหลวงเอกะวัตวิสิฐ ใช้นามว่า “หม่อมราชวงศ์ วิลาศ เอกะวัตวิสิฐ” ดังนี้ เป็นต้น

อนึ่ง ถ้าแม้ว่าสามีจะเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์สูงเท่าใด ๆ ก็ดี ให้สตรีผู้เป็นเชื้อราชตระกูลคงใช้บรรดาศักดิ์เดิมของตน เว้นแต่ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องยศตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้ว จึงให้ใช้บรรดาศักดิ์ท่านผู้หญิงแทน

ข้อ ๑ สตรีที่มีคำนำนามว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” แล “นาง” ตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ แล ข้อ ๔ นั้น ให้พึงเข้าใจว่าเฉพาะสำหรับผู้อื่นกล่าวถึงถ้าเขียนนามของตนเองไว้ ไม่ต้องมีคำนำนามด้วย

ตัวอย่าง-เช่น “แย้ม มุขมนตรี” “นวล เอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๔ ท่านผู้หญิง คุณหญิง แลภรรยาข้าราชการที่ตั้งแก่ยศคุณกรรม ถึงแก่นิจกรรม และถึงแก่กรรมแล้ว ผู้จะกล่าวถึงก็ให้คงใช้คำว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” แล “นาง” เป็นคำนำอยู่ตามเดิม แต่ต้องออกนามตัวด้วย

ตัวอย่าง-เช่น “ท่านผู้หญิงยิ้ม มุขมนตรี” “คุณหญิงเนียน เอกะวัตวิสิฐ” แล “นางแนบ เอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

แต่ถ้าจะลงนามของตนเอง ก็ให้ปฏิบัติตามข้อ ๗

ข้อ ๕ หม่อมห้ามเจ้านาย (ก) ถ้าเป็นผู้ที่มีไต่เนื่องในพระราชวงศ์ ให้ใช้คำว่า “หม่อม” นำนามของตน ประกอบด้วยนามสกุลของสามี (ข) ถ้าเป็นผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) ให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำตามเดิม

ข้อ ๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงวัง เป็นเจ้าหน้าที่รักษาพระราชกฤษฎีกานี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ เป็นวันที่ ๒๔๓๖
ในรัชกาลปัจจุบันนี้